

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

תולדות המדינה הממלוכית ונתיניה - 38350

תאריך עדכון אחרון 28-08-2023

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: לימודי האסלאם והמזרח התיכון

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): פרופ' ראובן עמיתי

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: reuven.amitai@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: בתיאום מראש

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

נעסוק בהיסטוריה של המדינה הממלוכית ששלטה במצרים וסוריה בין השנים 1250 עד 1517. נמתקד בהיסטוריה הפוליטית, הצבאית, החברתית והתרבותית של המדינה הזאת והחברות שעליהן שלטה.

מטרות הקורס:

ללמוד על תקופה חשובה בהיסטוריה של ההמזרח התיכון, הים התיכון והעולם כולו.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

הסטודנט/ית יוכל/תוכת לשוחח בצורה אינטלגנטית על המדינה הממלוכית, האליאה שלה וגם האוכלוסיה הרחבה, בגם על תפקידה בתולדות המזרח התיכון, המים התיכון והעולם כולה

דרישות נוכחות (%) :

100

שיטת ההוראה בקורס: הרצאות ודיונים. קריאת קטעים ממקורות ראשונים ומחקרים. סיור בסוף.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. מבוא - המזרח התיכון והים התיכון ערב הקמת המדינה הממלוכית
2. עבדות הצבאית בארצות האסלאם; עליית הממלוכים (1250)
3. הדיפת המונגולים וסילוק הצלבנים - תקופות השלטון של ביברס וקלאוון.
4. הצבא והמשטר הממלוכי
5. החברה במדינה הממלוכית
6. למדנות ומלומדים במדינה הממלוכית
7. תרבות ועוד
8. כלכלת המדינה - מגמות עיקריות
9. יחסי חוץ של המדינה הממלוכית
10. הלא מוסלמים במדינה הממלוכית
11. נוודים במרחב הממלוכי
12. הממלוכים והים
13. ארץ-ישראל/פלסטין במקופה הממלוכית - עזה כמקרה בוחן

חומר חובה לקריאה:

איילון, דוד. "הממלוכים והעוצמה הימית". דברי האקדמיה הישראלית למדעים. כרך א', חוברת 8 (1963/תשכ"ד), עמ' 1-10.

איילון, דוד. אבק שרפה ונשק חם בסולטנות הממלוכית: אתגר לחברה צבאית מוסלמית בימי-הביניים. תרגם מאנגלית: משה זינגר. ירושלים: מאגנס, תשנ"ד. עמ' 141 - 152 ("רישומי של הנשק החם על העולם המוסלמי").

דרורי, יוסף. "רישום שלטון הממלוכים בתולדות הארץ". מתוך ארץ-ישראל בתקופה הממלוכית. בעריכת יוסף דרורי. ירושלים: יד יצחק בן-צבי; החברה לחקירת ארץ-ישראל ועתיקותיה, תשנ"ג. עמ' 1 - 12.

דרורי, יוסף. "חובו של עולם האסלאם לעבדיו הצבאיים", דיאלוג עם דוד איילון, זמנים. 29 (1988), 47-36.

עמיתי, ראובן. "המדינה הממלוכית וקשריה עם ירושלים". בתוך ספר ירושלים: התקופה הממלוכית. בעריכת איבון פרידמן ויוסף דרורי. ירושלים: יד בן-צבי, תשע"ב. עמ' 3-32.

Amitai, Reuven. "Political and Civilian Elites in Mamluk Palestine (1260-1516): Some Preliminary Comments." In Wolfram Drews, editor. *Die Interaktion von Herrschern und Eliten in imperialen Ordnungen des Mittelalters*. Berlin: De Gruyter, 2018. 126-146.

Berkey, Jonathan P. "The Mamluks as Muslims: The Military Elite and the Construction of Islam in Medieval Egypt." In *The Mamluks in Egyptian Politics and Society*. Edited by Thomas Philipp and Ulrich Haarmann. 163-173. Cambridge: Cambridge University Press, 1998. 163-173.

Lapidus, Ira M. "Muslim Urban Society in Mamlūk Syria." In *The Islamic City: A Colloquium*. Edited by Albert Hourani and S.M. Stern. Oxford: Bruno Cassirer, 1970. 195-205.

חומר לקריאה נוספת:

יעודכן בקרוב

מרכיבי הציון הסופי:

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 90 %
נוכחות / השתתפות בסיור 10 %

מידע נוסף / הערות:

כולל סיור לימודי באתרים ממלוכים.